

Střední lesnická škola Žlutice, příspěvková organizace

PREVENTIVNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ 2023/2024

Vypracovala: Ing. Kateřina Jurisová, školní metodička prevence

Schválila: Ing. Bc. Radka Stolariková, Ph.D., ředitelka školy

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 24 246/2008-6 a je součástí školního Minimálního preventivního programu. Je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

1) Cíl programu

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Škola se zaměří na oblast komunikace, rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky ve třídách i mezi žáky a učiteli, a to bez ohledu na to, zda zde k projevům šikany již došlo či ne.

2) Odpovědnost za plnění programu:

- na tvorbě i realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci
- jeho koordinace je v kompetenci ŠMP
- za realizaci je odpovědná ředitelka školy

3) Co je a co není šikana

Jeden nebo více žáků úmyslně a většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.

Základní formy:

- fyzická šikana: bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí
- psychická šikana: nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině
- je obvykle opakované, často dlouhodobé
- jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížit či zastrašit
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor

4) Prevence šikany

Každý pedagog je odpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy.

Je povinen zejména:

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky
- jednat s žáky jako s partnery
- udržovat ovzduší důvěry mezi dětmi a pedagogy
- v kritických situacích dát jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat
- nebýt lhostejný k projevům agresivity
- informovat děti i rodiče, na koho se obrátit při problémech - třídní učitel, výchovný poradce, schránka důvěry, vedení školy, linka důvěry...

Ředitelka školy:

- zajišťuje vzdělávání pracovníků v oblasti šikanování,
- zajišťuje doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti sociálně patologických jevů,
- zajistí, aby ve školním řádu byla jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení,
- zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole i při školních akcích,
- zajistí, aby žáci a pedagogové byli seznámeni s negativními důsledky šikany,
- spolupracuje se ŠMP a TU při řešení krizových situací.

Školní metodik prevence (ŠMP):

- koordinuje plán proti šikanování a následně s programem proti šikanování seznámí všechny pedagogické pracovníky,
- spolupracuje s TU a vedením školy při řešení krizových situací,
- spolupracuje s krajským metodikem prevence, zdravotnickými zařízeními nebo psychology, Policií ČR, orgány sociálně právní ochrany dětí a mládeže,
- podílí se na aktivitách v rámci prevence šikany.

Třídní učitelé (TU):

- na začátku školního roku informují žáky i rodiče, na koho se obrátit při problémech ve škole (TU, ŠMP, výchovný poradce, vedení školy), ale i mimo školu,
- seznámí na začátku roku žáky i rodiče s programem proti šikaně (zápis v třídní knize, třídní schůzky),
- řeší okamžitě projevy sociálně patologického chování (ve spolupráci s výchovným poradcem a ŠMP),
- v průběhu školního roku diskutují se žáky o slušném chování i pozitivních mezilidských vztazích.

Rodiče:

- v případě podezření na šikanu týkající se nejen jejich dítěte, ale i ostatních spolužáků, informují TU nebo jiného pedagoga, ŠMP, VP nebo přímo vedení školy,

- spolupracují se školou při řešení problému,
- vzdělávají se v dané oblasti,
- spolupracují s PPP či jinými odbornými pracovišti v případě problémů.

Aktivity školy v prevenci proti šikaně:

- adaptační kurzy pro žáky 1. ročníků
- práce učitelů, případně ŠMP nebo VP s třídním kolektivem,
- informační leták, doporučená literatura a kontaktní adresy na webových stránkách školy, na nástěnkách ŠMP a VP
- poradenské služby VP a ŠMP, pravidla chování ve Školním řádu
- akce školy jsou podrobně popsány v Preventivním programu školy

5) Krizový plán

Postup při řešení šikany nebo podezření na šikanu:

- informovat TU, také ŠMP a vedení školy, dohodnout další postup, je třeba postupovat velmi uvážlivě a citlivě, každý případ je jiný, dodržovat diskrétnost a důvěrnost informací, neřešit před celou třídou,
- zorientovat se v situaci, provést orientační šetření (ŠMP ve spolupráci s TU),
- zvážit, zda požádat o spolupráci okresního metodika prevence, zda provést, sociometrické testy, zda přivolat Policii ČR apod.,
- postupovat v souladu s Metodickým pokynem MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 24 246/2008-6.

Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) lze doporučit strategii v těchto krocích:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi - v soukromí, upozornit, že případ nebude řešen před celou třídou. (TU, ŠMP)
2. Nalezení vhodných svědků. (TU)
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky, nikoli však konfrontace obětí a agresorů. Zaměřit se na otázky Kdo je obětí a kdo agresorem? Kolik jich je? Kdo je iniciátorem? Kdo je aktivním účastníkem? Co, kdy a kde dělali agresori obětem? Jak dlouho to trvá? (TU, ŠMP).
4. Zajistit ochranu obětem. Znovu s nimi hovořit (velmi citlivě), pokud se lišila jejich výpověď od výpovědi svědků. Případně se spojit s rodiči oběti a požádat o pomoc a spolupráci. (TU, ŠMP)
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi - snažit se najít nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování (TU, ŠMP, minimálně dva).
6. Svolat schůzku za účasti vedení školy, ŠMP, TU. Projednat, zda se jedná o šikanu a v jaké závažnosti, jaká opatření učinit vzhledem k oběti a agresorovi i třídě jako celku, rozhodnout, kdo bude jednat s rodiči obětí a agresorů.

7. Pozvat do školy rodiče agresorů (jsou-li nezletilí), seznámit je s navrženými opatřeními, požádat je o spolupráci, provést zápis. Je-li agresor zletilý, jednat přímo s ním.

8. Pozvat do školy rodiče oběti (nezletilé), ne však zároveň s rodiči agresora. Dohodnout další opatření a postup k nápravě situace. Provést zápis.

9. TU oznámí případné potrestání viníků ve třídě a dá najevo, že škola nebude shovívavá k podobným projevům chování a že bude vyžadovat plnění Školního řádu. Třídu nadále sleduje a konzultuje postup s ŠMP.

Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

6) Výchovná opatření

Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků - klinických psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina). Další práce se třídou je v kompetenci TU, ŠMP nebo VP, případně jiných odborníků. Je třeba si uvědomit, že naším cílem není potrestat viníky, ale především zajistit nápravu a zlepšení vztahů ve třídě.

Pro potrestání agresorů lze užít následující výchovná opatření:

- napomenutí a důtka TU, důtka ředitelky školy
- snížení známky z chování
- podmíněné vyloučení a vyloučení ze studia

V mimořádných situacích je možnost užít i jiná opatření:

- ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu,
- ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.